

Broj: 11-50-10829/17
Sarajevo, 12.11.2018. godine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
САРАЈЕВО

РН. Н. 11	3-	27-11-2018
Документ	Факт. датум	Редни број

PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BOSNE I HERCEGOVINE 01.02.50-19 2568/18

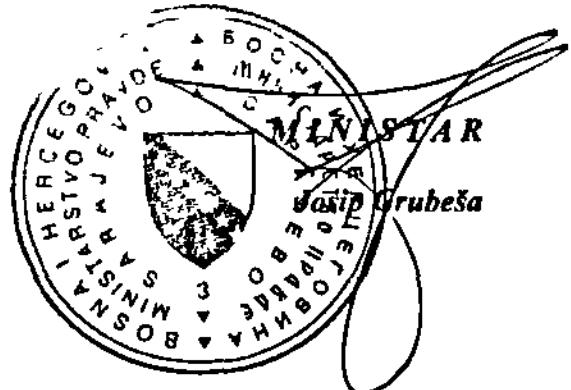
SARAJEVO

PREDMET: Dostava Izvješća o primjeni Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine, radi usvajanja

U privitku akta dostavljamo Izvješće o primjeni Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine, koje je razmotrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 155. sjednici, održanoj 25.09.2018. godine, radi usvajanja na sjednici Zastupničkog doma i sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Izvješće dostavljamo na jezicima i pismima u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini, u printanom i elektroničkom obliku.

S poštovanjem,

**ИЗВЈЕШТАЈ О ПРИМЈЕНИ
ЈЕДИНСТВЕНИХ ПРАВИЛА ЗА ИЗРАДУ
ПРАВНИХ ПРОПИСА У ИНСТИТУЦИЈАМА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Сарајево, март 2018. године

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	4
2. ЗНАЧАЈ СПРОВОЂЕЊА ЈЕДИНСТВЕНИХ ПРАВИЛА	6
3. ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ЈЕДИНСТВЕНИХ ПРАВИЛА И УВОЂЕЊЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА ПРОЦЕНУ УТИЦАЈА ПРОПИСА У ИНСТИТУЦИЈАМА БиХ	
4. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА	7
5. ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ ПЛНОВА НОРМАТИВНИХ АКТИВНОСТИ	10
<i>5.1 Веза између планирања и извршења нормативних активности и буџета.....</i>	<i>10</i>
<i>5.2 Укупан број прописа израђен у периоду од 2013. до 2015. године.....</i>	<i>11</i>
<i>5.3 Разлоги смањеног или повећаног обима нормативне активности.....</i>	<i>12</i>
<i>5.4 Околности за израду прописа који нису били предвиђени програмом рада.....</i>	<i>13</i>
<i>5.5 Однос између укупног броја нових и изменјена и допуна постојећих прописа</i>	<i>13</i>
<i>5.6 Постотак испуњења планираних нормативних активности од 2013. до 2015. године.....</i>	<i>15</i>
<i>5.7 Број прописа разматран у редовном, хитном или скраћеноч поступку.....</i>	<i>16</i>
<i>5.8 Временски период и разлоги изменјена и допуна постојећих прописа</i>	<i>18</i>
6. ПОСТУПАК ИЗРАДЕ ПРОПИСА.....	19
<i>6.1 Начин успостављања и рада радних група за израду прописа.....</i>	<i>19</i>
<i>6.2 Припреме теза.....</i>	<i>20</i>
<i>6.3 Образложење прописа.....</i>	<i>22</i>
7. КАПАЦИТЕТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОПИСА.....	24
<i>7.1 Институционални капацитети за израду прописа</i>	<i>24</i>
<i>7.2 Стручно усавршавање особља за израду прописа</i>	<i>24</i>
8. ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ПРОПИСА	28
<i>8.1 Оквир и инструменти за праћење примјене прописа</i>	<i>28</i>
<i>8.2 Праћење и извјештавање о спровођењу прописа, евалуација утицаја прописа</i>	<i>29</i>
<i>8.3 Хоризонталне и вертикалне консултације у поступку израде плана нормативних активности</i>	<i>30</i>
<i>8.4 Електронска база прописа</i>	<i>31</i>
9. ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА ЗА ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ ПРОБЛЕМА.....	33

ПОПИС КОРИШЋЕНИХ СКРАЋЕНИЦА

БиХ	<i>Босна и Херцеговина</i>
ДЕИ	<i>Дирекција за европске интеграције</i>
ЕУ	<i>Европска унија</i>
Јединствена правила	<i>Јединствена правила за израду правних прописа у институцијама БиХ</i>
МЦП	<i>Министарство цивилних послова</i>
МФТ	<i>Министарство финансија и трезора</i>
МКТ	<i>Министарство комуникација и транспорта</i>
МЉПИ	<i>Министарство за људска права и избеглице</i>
МО	<i>Министарство одбране</i>
МП БиХ	<i>Министарство правде БиХ</i>
МБ	<i>Министарство безбедности</i>
МИП	<i>Министарство иностраних послова</i>
МСТЕО	<i>Министарство спољне трговине и економских односа</i>
Упутник	<i>Упутник о спровођењу Јединствених правила</i>

1. УВОД

Прописи служе као инструменти за унапређивање економског и правног система земље. Израђују се на начин да рјешавају или спречавају проблеме у интересу грађана. Прописи играју важну улогу у очувању вриједности заједнице, заштити права грађана и утврђивању њихових обавеза. Прописи уносе ред у животе људи, помажу у рјешавању спорова, уређују кривичне мјере, штите права појединача и група и промовишу благостање.

Прописи не могу постојати сами за себе, увијек су дио правног система, причењују се и спроводе у управним или судским поступцима. Из ових разлога, прописи морају бити узајамно везани и узимати у обзир одређене правне предуслове и систем институција. Добри прописи су правични, лако разумљиви, приступачни и примјењиви. Прописи који прате логичну структуру и који су написани јасним језиком приступачним свим корисницима је лакше и разумјети и примјенити. Лоше написани прописи доводе до грешака у њиховом спровођењу, могућих спорова и потребе да се изменама и допунама исправљају ранији превиди, што резултује повећање трошкова. Надаље, овакви прописи стварају осјећај несигурности међу грађанима и имају негативне последице по кредитабилитету законодавца. Ако је улога правног система да одржава ред, омогућава планирање и обезбеђује предвидивост, онда би и прописи морали бити у складу с тим.

Правни систем БиХ је сложен улијед сложене структуре власти која је произашла из Дејтонског мировног споразума, са Уставом БиХ као анексом и уз позивање на 15 међународних споразума. Поред тога, Анексом 10. Дејтонског мировног споразума успостављена је Канцеларија Високог представника са широким овлашћењима да доноси и ставља ван снаге прописе. Усклађивање законодавства БиХ са правним наслеђем ЕУ представља додатни притисак на законодавне процесе. Утицај страних стручњака и наметање њихових техника израде прописа допринојеши су недостатку јединствености у пракси израде најрта прописа, односно резултовали су недосљедностима.

У јуну 2002. године, Савјет министара БиХ и Предсједништво БиХ усвојили су заједничку Декларацију о квалитету регулативе, те задужили Радну групу да предложи сет јединствених правила која би усмјеравала поступак израде прописа. Радна група је израдила свеобухватан документ којим се успостављају правила и поступак израде закона за све институције БиХ под називом „Јединствена правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине“¹. Јединствена правила су израђена тако да буду у складу са релевантном праксом у ЕУ. Парламентарна скупштина БиХ усвојила је ова Правила у јануару 2005. године.

У складу са налазима Анализе за успостављање система пројектне утицаја у институцијама БиХ, коју је сачинила Радна група МП БиХ, уз помоћ УСАИД пројекта „Јачање институција власти и процеса-СГИП“ Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 30. сједници Дома народа, одржаној 30. јуна 2017. године и на 48. сједници Представничког дома, одржаној 14.јуна и 5. јула 2017. године усвојила измене и допуне Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине.

У овом извјештају Министарство правде БиХ анализира планирање и извршење годишњих планова нормативних активности и буџета, поступак израде прописа, капацитете за израду прописа, праћење, извјештавање и евалуацију прописа у

¹ Објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 11/05, 58/14 и 60/14

институцијама БиХ, са назнаком најзначајнијих проблема у спровођењу Јединствених правила, као и приједлог мјера за превазилажење проблема, у складу са надлежностима прописаним чланом 13. став (1), алинеја 11) и чланом 16. Закона о министарствима и другим органима управе БиХ².

Циљ извјештаја је упознати институције БиХ, Савјет министара БиХ, Парламентарну скупштину БиХ и ширу јавност у БиХ о примјени Јединствених правила у институцијама БиХ.

Извјештај је упућен на разматрање Савјету министара БиХ и усвајање Парламентарној скупштини БиХ.

Резултати извјештаја користиће се за побољшање Јединствених правила, те праћење и процјену њихове примјене у институцијама БиХ у наредном периоду.

² Објављен у „Службеном гласнику БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07 и 103/09

2. ЗНАЧАЈ СПРОВОЂЕЊА ЈЕДИНСТВЕНИХ ПРАВИЛА

Начин на који је пропис израђен, између осталих, показатељ је његовог квалитета. Пропис који има логичну структуру, те јасан и приступачан стил лакше је разумјети и примјењивати. Нејасно израђен пропис доводи до тешкоћа у тумачењу, а самим тим и до евентуалних спорова, као и честих измијена и допуна, ради исправљања првобитних пропуста. Све то на крају изискује више трошкова, негативно утиче на правну безбедност грађана, те кредититет законодавног органа. Зато је одговарајућа структура прописа готово једнако важна као и његов садржај.

У нормативном-правном смислу, почетак усклађивања домаћих прописа са правним наслеђем ЕУ, утицај страних стручњака и овлашћења Високог представника за БиХ, били су додатно оптерећење приликом израде прописа, те довели до њихове неуједначености. У таквим околностима, а с циљем што бржег превазилажења насталих нормативно-правних неуједначености, усвојена су Јединствена правила, којима се утврђују форматни критеријуми за израду квалитетних прописа у институцијама БиХ³.

Усвајањем Јединствених правила, успостављен је правни оквир и уведен систем за израду прописа на нивоу БиХ, сличан оном у ЕУ и њеним чланицама. Једанаестогодишња пракса примјене Јединствених правила од стране институција БиХ, показала је велики напредак у изradi прописа у институцијама БиХ, када је у питњи номотехника.

Когико год пропис у номотехничком смислу био исправно израђен, то није гаранција да ће исти у коначници получити оне резултате и циљеве због којих се доноси. Због тога изради прописа у ЕУ претходи аналитичка фаза која се назива пројектација.

Досадашња пракса примјене Јединствених правила указала је на потребу њихове доградње, прописивањем методологије за пројектну утицаја, која има за циљ да унаприједи квалитету законодавства и на тај начин смањи регулаторне трошкове, побољша користи, те смањи негативне утицаје постојећих политика и прописа.

³ Приручник за израду правних прописа, Технички услови и стил, Сарајево, фебруар 2006 године, финансирао УСАНД-ЈСДП.

3. ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ЈЕДИНСТВЕНИХ ПРАВИЛА И УВОЂЕЊЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА ПРОЦЈЕНУ УТИЦАЈА ПРОПИСА У ИНСТИТУЦИЈАМА БИХ

Један од приоритета Стратегије реформе јавне управе је развијање општих управних капацитета у Босни и Херцеговини, као и капацитета за доношење политика/прописа и координацију.⁴

С циљем унапређења капацитета одлучивања и координације при изради и доношењу политика/прописа, планирано је усвајање или усклађивање правила у циљу обезбеђења заснованости израде законских прописа у Босни и Херцеговини на заједничким стандардима, његове усклађености с Acquis-ем, те праксом у државама чланицама Европске уније (ЕУ)⁵ У Ревидираном акционом плану 1 Стратегије реформе јавне управе (РАП 1), у дијелу I., под 2. Израда политика, координација и боча регулатива, међу осталим, дефинисан је и циљ 2 б успостављање ефикасног система за пројену утицаја на нивоу Босне и Херцеговине, уз спровођење следећих активности: 1) израдити анализу досадашњих иницијатива на увођењу пројене утицаја у Босни и Херцеговини уз ојјену њихове квалитета, коришћених методологија и њихових утицаја и 2) израдити и усвојити методологију пројене утицаја, нарочито у погледу могућих буџетских, економских, социјалних и окотипских трошка и користи, расподеле трошка и користи за становништво и његове подгрупе, могућих проблема у вези са спровођењем, прихватавањем и поштовањем прописа/политике, могућих недостатака, противречности, нејасноћа и пропуста у пропису/политици и слично.

За спровођење ових активности били су задужени Генерални секретаријат Савјета министара и Министарство правде Босне и Херцеговине.

Програмом рада Министарства правде Босне и Херцеговине за 2016. годину, у оквиру стратешког програма 3.2 ЕУ интеграције у сектору правде у Босни и Херцеговини, у оквиру пројекта 3.2.6 Спровођење Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ била је предвиђена активност 3.2.6.3 Израда измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ.

На основу идентификоване потребе и исказане спремности УСАИД-овог Пројекта јачања институција власти и процеса у Босни и Херцеговини (УСАИД/СГИП) од 23.12.2014. године, актом министра правде Босне и Херцеговине, број 10-06-1-12115/14 од 29.12.2014. године, дата је сагласност за пружање техничке подршке у области пројене утицаја за доношење методологије пројене утицаја политика/прописа на нивоу Босне и Херцеговине, укључујући пружање техничке подршке у процесу консултација и даљег разматрања и доношења одговарајућег прописа, почевши од 01.02.2015. године.

У складу са циљем 2 б РАП 1, дио I., под 2. Израда политика, координација и боча регулатива, за успостављање ефикасног система за пројену утицаја политика/прописа на нивоу Босне и Херцеговине, Министарство правде Босне и Херцеговине је, кроз успостављену Радну групу у саставу: мр. Нико Грубешић, помоћник министра правде Босне и Херцеговине, др сц иур. Селима Џихановић-Гратз, шефица Одсјека за европске интеграције, Алма Гладан, стручна савјетница –

⁴ Стратегија реформе јавне управе, стр 21.-27., доступно на Интернет страници Канцеларије координатора за реформу јавне управе <http://parco.gov.ba/latn/?page=110>

⁵ Ревидирани акциони план 1 Стратегије реформе јавне управе I, стр. 27., доступно на Интернет страници Канцеларије координатора за реформу јавне управе <http://parco.gov.ba/latn/?page=453>

координаторица спровођења стратегија и политика европских интеграција и Сандра Срдановић, стручна савјетница за сарадњу са домаћим и међународним правосудним органима, уз техничку подршку пројекта УСАИД/СГИП, спроведећи сљедеће активности: 1) израдило анализу досадашњих иницијатива на увођењу пројектне утицаја у Босни и Херцеговини уз ојјену њиховог квалитета, коришћених методологија и њихових ефеката и 2) израдило измене и допуне Јединствених правила, 3) израдило Анекс I који садржи методологију пројектне утицаја, нарочито у погледу могућих буџетских, економских, социјалних и околишних трошка и користи, расподеле трошка и користи за становништво и његове подгрупе, могућих проблема у вези са спровођењем, прихваташтем и поштовањем прописа/политике, могућих недостатака, противречности, нејасноћа и пропуста у пропису/политици и слично, 4) израдило обрасце за пројектну утицаја.

Радна група Министарства правде Босне и Херцеговине је приликом израде Анализе о успостављању система пројектне утицаја приликом израде политика/прописа у институцијама БиХ користила методологију пројектне утицаја и: 1) извршила анализу стања, 2) дефинисала проблем, 3) утврдила циљеве, 4) утврдила опције, 5) извршила пројектну утицаја опција, 6) спровела консултације, 7) извршила избор најповољнијих опција и 8) дефинисала оквир за праћење и евалуацију, након чега се, по обављању јавних консултација, њиховим уградњивањем у анализу и прибављањем сагласности министра правде Босне и Херцеговине Јосипа Грубеше, приступило изради измена и допуна правила, Анекса I и образца за пројектну утицаја.

Приједлог Измјена и допуна Јединствених правила утврђен је на 88. сједници Савјета министара БиХ одржаној 18. јануара 2017. године. Измјене и допуне Јединствених правила донесене на 30. сједници Дома народа, одржаној 30. јуна 2017. године и на 48. сједници Представничког дома, одржаној 14. јуна и 5. јули 2017. године. Објављене су, заједно с Аnekсом I, у „Службеном гласнику БиХ“, број 50/17 од 11.7.2017. године, а ступиле на снагу 19.7.2017. године.

4. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА

Овај извјештај израђен је на основу Упутника МП БиХ упућеног министарствима БиХ за достављање информација у погледу примјене Јединствених правила, најава Анализе за успостављање система пројектне утицаја у институцијама БиХ, коју је сачинила Радна група МП БиХ,⁶ уз помоћ УСАИД пројекта „Јачање институција власти и процеса - СГИП“, Програма рада Савјета министара БиХ за 2016. и за 2017. годину⁷, Извјештаја о раду Савјета министара БиХ за 2016. годину, Извјештаја о раду Министарства правде БиХ за 2016. и за 2017. годину⁸, те на основу информација институција БиХ везано за реализацију обавеза проистеклих из усвојених Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ и Аnekса I – Методологије за пројектну утицаја прописа у институцијама БиХ.

Најпре извјештаја је израђен уз спровођење консултација, а добијени коначни резултати су, на одговарајући начин, укључени у коначни извјештај.

У извјештају су обрађена сљедећа питања:

1. Планирање и извршење годишњих планова нормативних активности:

⁶ Mr иур. Нико Грубешић, Dr сц иур. Селма Џихановић-Гратц, Сандра Срдановић и Алма Гладан.

⁷ Документи преузети са интернет странице www.vijeseministara.gov.ba.

⁸ Документи преузети са интернет странице www.vijeseministara.gov.ba.

- веза између планирања нормативних активности и буџета и извршења истих,
- укупан број прописа израђених за период 2016. до 2017. године,
- разлоги смањеног или повећаног обима нормативних активности,
- окотности за израду прописа који нису били предвиђени програмом рада,
- однос између укупног броја нових и изменјена и допуна постојећих прописа,
- постотак испуњења планираних нормативних активности за период од 2016. до 2017. године,
- број прописа разматран у редовном, по хитном или по скраћеном поступку,
- временски период и разлоги изменјена и допуна постојећих прописа;

2. Поступак израде прописа:

- начин успостављања и рада радних група за израду прописа,
- припреме теза,
- претходна процјена,
- свеобухватна процјена,
- образложење прописа;

3. Капацитети за израду прописа:

- институционални капацитети за израду прописа,
- стручно усавршавање особља за израду прописа;

4. Праћење, извјештавање и евалуација прописа:

- оквир и инструменти за праћење примјене прописа,
- праћење и извјештавање о спровођењу прописа, евалуација ефеката прописа,
- хоризонталне и вертикалне консултације у поступку израде нормативног плана активности и поступку израде прописа,
- електронска база прописа;

5. Приједлог мјера за превазилажење проблема.

5. ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ ПЛНОВА НОРМАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

5.1 Веза између планирања и извршења нормативних активности и буџета

Савјет министара БиХ је 2015. године усвојио Одлуку о поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама БиХ,⁹ којом се прописује поступак средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама БиХ, а у складу са надлежностима Савјета министара БиХ и институција БиХ утврђених Уставом, законима и другим прописима. Сврха доношења ове одлуке је обезбеђење планске основе за квалитетно управљање развојем у складу са надлежностима Савјета министара БиХ и институција БиХ, чиме ће се допринијети усклађивању и координацији процеса планирања у институцијама БиХ и обезбиједити оптимална алокација ресурса на приоритетне задатке и пројекте, као и унапређење процеса праћења програма и планова и извјештавања о реализацији планова.

Сачим тим, настоје се повезати планиране активности институција БиХ са предложеним оквирима буџета, те је свака институција БиХ од 2015. године у обавези ускладити своје активности, па тако и планирање и спровођење нормативних активности, са захтјеваним или рапортизованим финансијским средствима.

У периоду 2016.- 2017. године планови нормативних активности су у већој мјери били усклађени са буџетским плановима и рађени истовремено, односно претходили су подношењу буџетског захтјева. Када је у питању повезаност годишњих извјештаја о раду министарства са годишњим извјештајем о извршењу буџета, већина институција је нагласила да су извјештаји о раду усклађени са годишњим извјештајем о извршењу буџета те да постоји висок степен повезаности истих.¹⁰

Иако је овај проблем био истакнут и у Извјештају о примјени Јединствених правила за период 2013.-2015. године, и даље постоји различита пракса министарства у погледу повезивања планираних нормативних активности са планираним буџетом, што поновно указује на потребу обавезног усклађивања, садржајно и временски, израде нормативних активности и планирању средстава за њихову реализацију, као и на потребу увођења обавезног поступка извјештавања о реализацији истих.

⁹ Објављена у „Службеном гласнику БиХ”, број 62/14

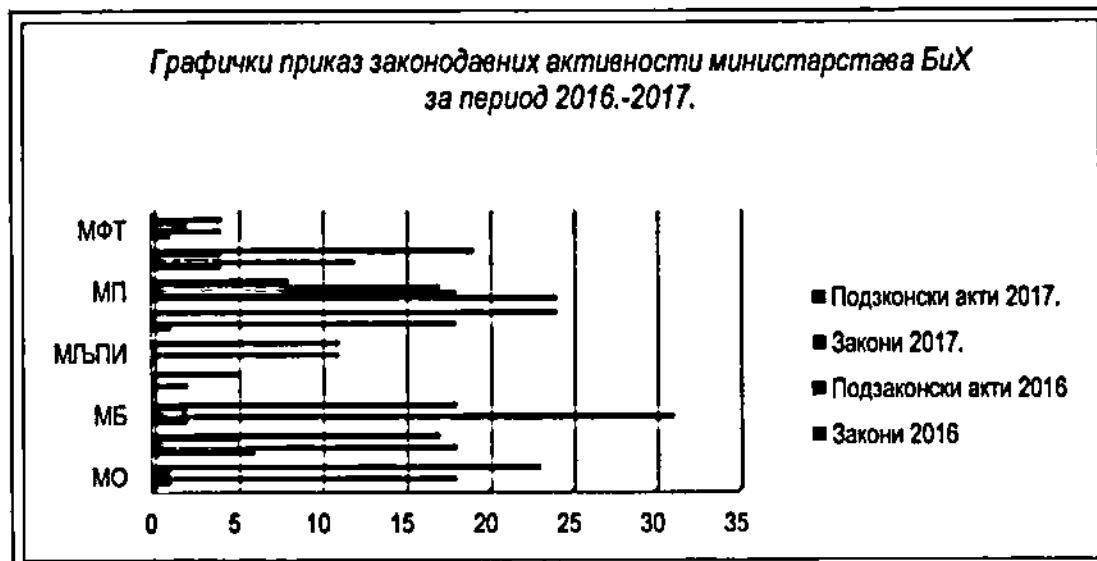
¹⁰ Док је у одговорима појединачних министарстава наведено да су извјештаји о раду усклађени са годишњим извјештајем о извршењу буџета (МФТ БиХ, МБ БиХ, МСТЕО, МИП БиХ и МП БиХ), друга министарства наводе да „постоји висок степен повезаности“ (МЉПН), да су Извјавом о одговорности о остварењу циљева министарства исказани проценти извршења циљева и износи одобреног и извршеног буџета, али да „није рађена корелација, односно анализа извршења буџета и остварења циљева“ (МЦП БиХ), као и да „Извјештај о реализацији програма рада Министарства не садржи податке о степену извршења буџета и утрошку средстава“ (МКТ БиХ). Министарство одбране није дало одговор на ово питање из Упитника

5.2 Укупан број прописа израђен у 2016. и 2017. години

На основу анализе информација достављених од стране министарства БиХ о укупном броју прописа израђених у 2016. и 2017. години, изводи се закључак да је у наведеном периоду израђен укупно 331 пропис, од чега 70 закона и 261 подзаконски акт, при чему је број закона и подзаконских аката у двогодишњем периоду приближно исти. У изради законских аката истиче се МП.

Министарство	2016. година		2017. година		Укупно
	Закони	Подзаконски акти	Закони	Подзаконски акти	
МЦП	1	18	1	24	43
МФТ	1	4	2	4	11
МКТ	4	12	4	19	39
МЉПИ		11		11	22
МО	1	18	1	23	43
МП БиХ	24	18	17	8	67
МБ	2	31	2	18	53
МНП		2		5	7
МСТЕО	6	18	5	17	46
Укупно	39	132	31	129	331

Табела 1. Закони и подзаконски акти израђени у периоду 2016.-2017. година

Графикон број 1. Приказ законодавних активности министарства БиХ за период 2016.-2017.

Упоређивањем података из достављених упитника од стране министарства БиХ са подацима садржаним у извештајима о раду Савјета министара БиХ за 2016. годину, утврђено је да је Савјет министара БиХ утврдио 19 приједлога закона, те усвојио, односно дато сагласност на 25 правилника.

Како до момента изrade овог извјештаја није објављен Извјештај о раду СМ БиХ за 2017. годину, није се могло извршити упоређивање података за 2017. годину.

Наведено упућује на закључак да се унутар министарства БиХ не води на одговарајући начин евиденција нормативних активности, што доводи до различитих информација садржаних у годишњим извјештајима о раду министарства, с једне и Савјета министара БиХ, с друге стране.

5.3 Разлоги смањеног или повећаног обима нормативне активности

На основу достављених одговора на Упитник изводи се закључак да у извјештајном периоду није било већих осцилација у повећању, односно смањењу планираних нормативних активности, те се може заклучити да су се нормативне активности одвијале уобичајеном динамиком¹¹. Изузетак је МКТ БиХ које није израдило програмом рада предвиђене планиране законе у 2016. години, али је израдило пренесене законе из 2015. године¹².

Највећи обим повећања МЦП је имало у 2017. години, где је наведено да додатно израђено 8 прописа који нису били предвиђени годишњим програмом рада. У 2016 години додатно је израђено 6 прописа.¹³

Као разлог за повећање обима нормативних активности поједина министарства наводе унапређење подзаконских аката и прилагођавање истих (МО БиХ) тенденцију праћења актуелних безbjедносних трендова у БиХ и с тим у вези ad-hoc реаговање, примјену одлуке Уставног суда БиХ и закључка СМ БиХ о међуграницним прелазима на којима се могу издавати визе,¹⁴ стварне потребе и надлежности министарства с циљем задовољења захтјева и интереса БиХ и ЕУ легислативе,¹⁵ продужење рока важења наплате РТВ таксе и увођење безbjедносног броја¹⁶. Са друге стране, као водећи разлог за неиспуњење обавеза, и даље се наводи ризик који се односи на недостатак политичке воље за реализацију одређених актуелних програмских задатака.

¹¹ МСТЕО је у 2017. години израдило 2 закона и 2 подзаконска акта који нису били предвиђени годишњим програмом рада; МБ БиХ у 2016. години 1, а у 2017. години 2 прописа који нису били предвиђени годишњим програмом рада, МКТ БиХ у 2016. и 2017. години по 1 закон, мимо оних предвиђених годишњим програмима рада

¹² Програмом рада СМ БиХ за 2016 годину, планирана је израда три Закона која нису урађена Урађена и усвојена у ПС БиХ су два закона пренесена из Програма рада СМ БиХ за 2015. годину и један мимо Програма рада СМ БиХ. Програмом рада СМ БиХ за 2017. годину планирана је израда пет Закона, урађена су два која нису разматрана на СМ БиХ и један мимо Програма рада СМ БиХ.

¹³ Као разлог ванредне изrade прописа наведени су следећи: Документ „Приоритети за развој високог образовања у БиХ који је био израђен у оквиру Заједничког пројекта ЕУ и СЕ није био на вријеме финализован; немогућност формирања Стручног савјета Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ, измјене члана Комисије, чекање на сагласност за приједлог документа, доношење подзаконских аката након усвајања пројектног приједлога и сл.

¹⁴ МБ БиХ

¹⁵ МСТЕО БиХ

¹⁶ МКТ БиХ.

5.4 Околности за израду прописа који нису били предвиђени програмом рада

Годишњи програм рада сваке институције БиХ, у складу са надлежностима исте, треба садржавати и посебно исказан план нормативних активности за ту годину. Из одговора који су достављени кроз Упитник видљиво је да већина министарства извршава нормативне активности предвиђене програмом рада и у складу са истим, што упућује на закључак да у већини министарства није било већих одступања и ванредне израде прописа. Као што је већ раније наведено, институција која је израдила већи број прописа у односу на планирано је МЦП.¹⁷

Као разлог за израду прописа који нису били предвиђени институционалним програмом рада, наводе се разлоги техничке природе, као што су нпр. измене чланова комисије, немогућност формирања стручног савјета, потом примјена одлуке Уставног суда БиХ, те разлоги политичке природе.

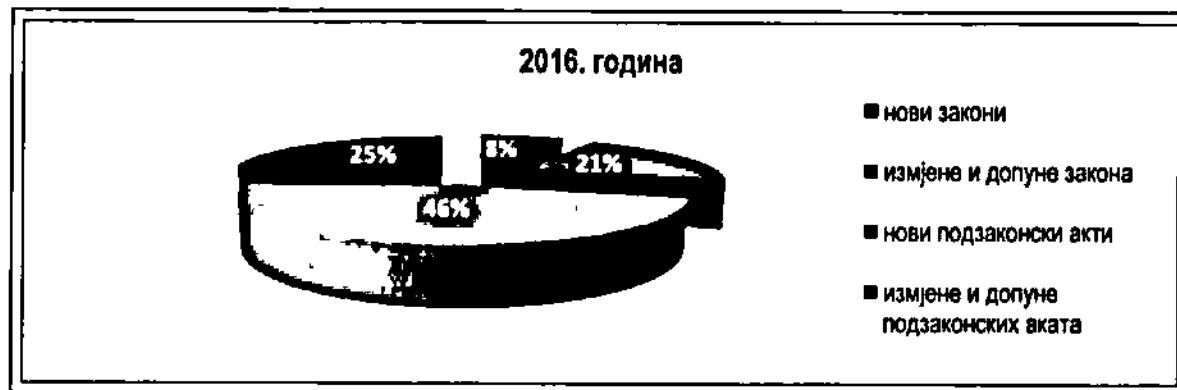
5.5 Однос између укупног броја нових и изменјена и допуна постојећих прописа

Анализирајући достављене информације изводи се закључак да је број нових закона који су били у изради у министарствима у току 2016. године два и по пута мањи од броја закона којим су вршене измене и допуне већ постојећих закона. С друге стране, број изменјена и допуна подзаконских аката је скоро два пута мањи у односу на број новоизрађених подзаконских аката.

Министарство	2016. година		2016. година	
	Нови закоци	Измене и допуна закони	Нови подзаконски акти	Измене и допуне подзаконских аката
МЦП	1	14	1	4
МФТ	1	2	2	2
МКТ	3	7	3	5
МВД	11	-	-	-
МО	1	-	-	18
МП БиХ	8	16	9	9
МБ	1	1	28	3
МНС	-	-	1	1
МСТЕО	4	2	18	-
Укупно	14	35	79	42

Табела 2. Однос између укупног броја нових и изменјена и допуна постојећих прописа у 2016. години

¹⁷ МЦП је израдило највећи број прописа који нису били предвиђени годишњим програмом рада и то у 2016. години шест прописа ван програма рада, у 2017. години осам прописа..

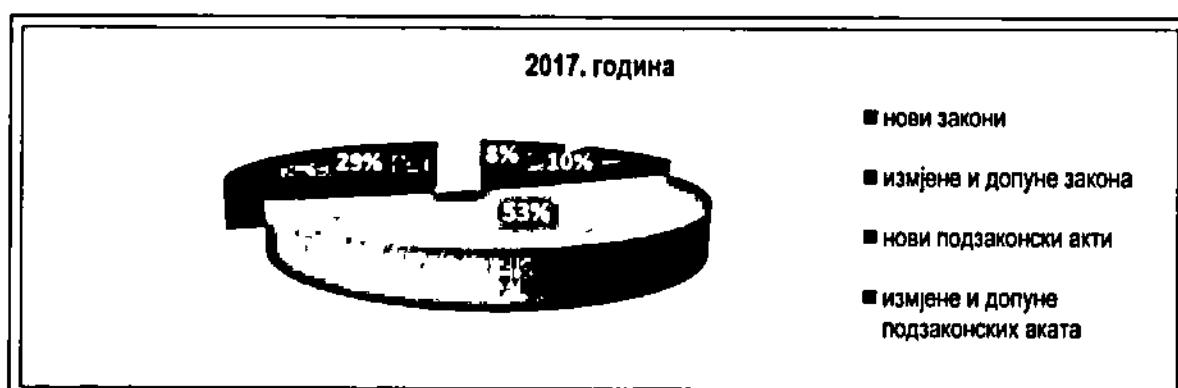

Графикон број 2. Приказ односа нових и измена и допуна постојећих прописа у 2016. години

На основу достављених података може се закључити да је број нових закона у 2016. години идентичан броју нових закона у 2017. години, док је број измена и допуна закона двоструко већи у 2016. години у односу на 2017. годину. Када размотримо број нових подзаконских аката и измене и допуне подзаконских аката за период 2016-2017. година, можемо констатовати да је он приближно једнак за наведени период.

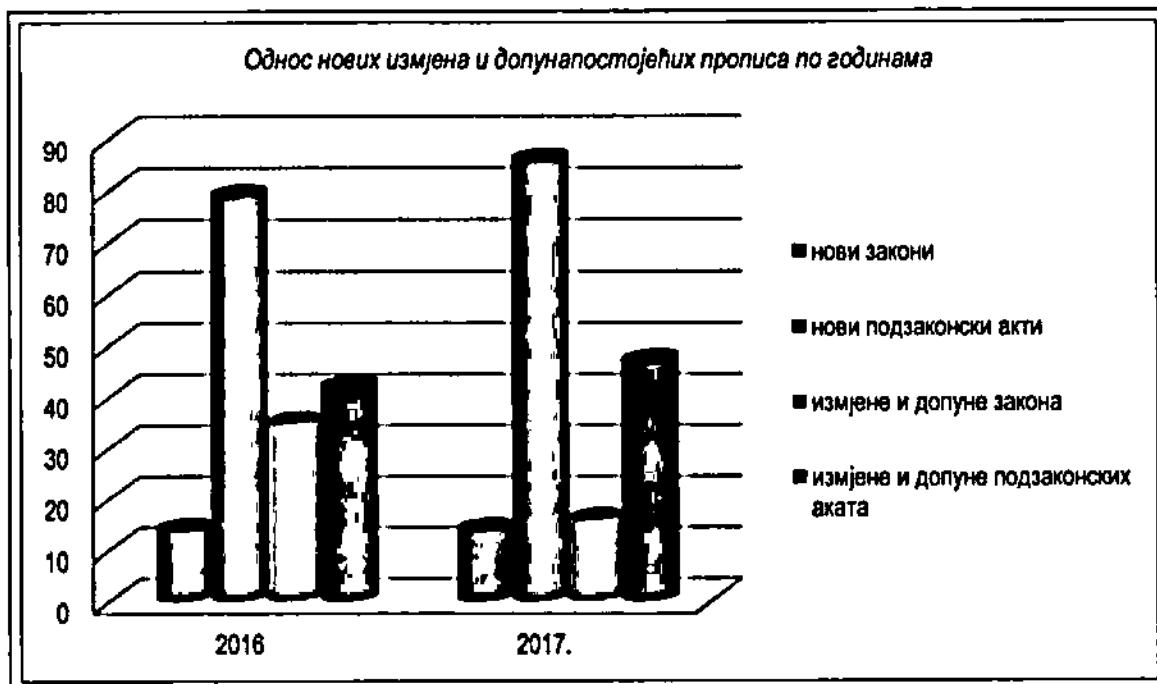
Министарство	2017. година		2017. година	
	Нови закони	Измјене и допуне закона	Нови подзаконски акти	Измјене и допуне подзаконских аката
МЦР РС	11	11	21	7
МФТ РС	7	3	1	1
МКТ РС	2	1	13	6
МВИП РС	-	-	11	-
МО РС	-	1	-	23
МП БиХ	7	10	7	1
МБ РС	1	1	13	5
МИП РС	-	-	2	3
МСТЕО РС	3	2	16	1
Укупно	14	16	36	47

Табела 3. Однос између укупног броја нових и измена и допуна постојећих прописа у 2017. години

Графикон број 3. Приказ односа нових и измена и допуна постојећих прописа у 2017. години

У 2017. години број нових и измена и допуна постојећих прописа је готово једнак, док је број нових подзаконских аката скоро два пута већи у односу на измене и допуне постојећих подзаконских аката.

Графикон број 4. Приказ односа нових и измена и допуна постојећих прописа за период 2016. - 2017. године

Из наведеног приказа слиједи да је број нових прописа у 2016. и 2017. години био приближно једнак, као и број измена и допуна подзаконских аката. С друге стране, у 2017. години уочава се смањење броја измена и допуна закона за ца. 50 % у односу на 2016. годину.

5.6 Постотак испуњења планираних нормативних активности у 2016. и 2017. години

С обзиром на то да различитост достављених података министарства о постотку испуњења планираних нормативних активности¹⁸, не може се тачно закључити да министарства испуњавају своје обавезе према планираном распореду у току године, те се може истаћи да је постотак испуњења нормативних активности око 60%. Нека министарства оцјенила своју имплементацију планираних активности са 100%, док су друга министарства оцјенила своје спровођење од око 30% у укупном обиму спровођења нормативних активности.¹⁹ Одређена министарства нису доставила информације кроз Упитник или су доставила да није било испуњења.²⁰

¹⁸ Појединачни министарства доставила су само процентуалне податке, док су нека навела и бројчани и процентуални податак планираних и испуњених нормативних активности.

¹⁹ МЦП БиХ оцјенило је имплементацију планираних нормативних активности за период 2016/17 са 100%, МСТЕО испуњеност планираних активности за 2016. годину 29,17%, а за 2017. годину 27,27% МБ БиХ доставило је одговор да је проценат испуњења планираних нормативних активности за период 2016/17 био 70%.

²⁰ МО БиХ нису доставили попуњену табелу за ову област. МИП БиХ је доставио податке да у 2016. години те од два планирана закона нису урадили ниједан, с тим да су навели као разлог неиспуњења да један од предложених докумената никада није био на дневном реду сједнице СМ БиХ, док су два приједлога враћена институцији на дораду

Поред тога, у одређеним министарствима се, и поред планираних нормативних активности, јавила потреба за додатним законодавним активностима, за које је наведено да су испуњене 100%.

Министарства која су остварила мањи проценат од 100% као разлоге за неиспуњење планираних нормативних активности наводе почјераше рокова у стратешким документима, у највећем броју наводе иностране ефекте, као што су утицаји политичке природе, кашњење у прибављању сагласности, непостизање сагласности у изради, те отежана сарадња са другим институцијама на нижим нивоима власти, нпр. кашњење ресорних ентитетских министарстава и слично. Нажалост скромни одговори не дају комплетну слику стања.

Министарство	2016. година		2017. година	
	Планирано	Испуњено	Планирано	Испуњено
МНП	19-100%	19-100%	24-100%	24-100%
МФТ	100%	62%	100%	60%
МКТ	3	Н/Н ²¹	5-100%	2-40%
МВЈИИ	28-100%	11-39,2%	24-100%	11-45,8%
МО	Подаци нису достављени			
МП БиХ	27	24-88%	19	13-68%
МБ	33-100%	70,21%	20-100%	71,42%
МНП	2-100%	0-0%	5-100%	4-80%
МСТЕО	24-100%	7-29,17%	22-100%	6-27,27%
Укупно	100%		100%	

Табела 5. Постотак испуњења планираних нормативних активности у периоду 2016.-2017. година

5.7 Број прописа разматран у редовном, хитном или скраћеном поступку

Упитником о спровођењу Јединствених правила тражене су и информације о броју прописа разматраних у редовном, хитном или скраћеном поступку.

Министарство	2016. година			2017. година		
	Редован	Хитан	Скраћени	Редован	Хитан	Скраћени
МНП	14	-	-	21	-	-
МФТ	-	-	-	-	-	-
МКТ	3	-	-	1	-	-
МВЈИИ	-	-	-	-	-	-
МО	-	-	-	-	-	-
МП БиХ	9	-	-	5	-	-
МБ	2	-	-	2	-	-
МНП	-	-	-	-	-	-
МСТЕО	2	-	1	-	-	-
Укупно	30	1	2	29	1	1

Табела 6. Број прописа разматран у редовном, хитном или скраћеном поступку у периоду 2016. - 2017. година

²¹ У Упитнику који је доставило МКТ у табеларном приказу питања број 5., рубрици „испуњено“ наведено је да су урађена 2 из Програма рада СМ БиХ за 2015. и 1 мимо Програма рада СМ БиХ“ из чега се не може извести закључак о испуњености планираних нормативних активности за 2016. годину.

Из датог приказа закључује се да се израђени прописи у министарствима БиХ разматрају у највећем броју случајева у редовном поступку. У извјештајном периоду забиљежена су два²² случаја разматрања закона по хитном поступку, од којих је један био Закон о јавном радио-тешевизијском систему БиХ, чији је предлазач било МКТ. Као разлог за коришћење хитног поступка наведена је потреба продужења наплате РТВ таксе путем рачуна телеком оператора

У истом извјештајном периоду три закона су усвојена у скраћеном поступку.

²² МКТ, МО

5.8 Временски период и разлоги измена и допуна постојећих прописа

Питање из Упитника гласило је „У којем временском интервалу од доношења закона и подзаконских аката израђених у периоду 2016.-2017. година су вршene њихове измене и допуне и колико често? Укратко образложите разлоге измена и допуна“. Циљ оваквог питања је био да се утврди степен учесталости измена и допуна прописа одмах по њиховом доношењу – другим ријечима, да ли се прописи мијењају у релативно кратком периоду након њихова доношења или не.

Информације које су достављене путем одговора на Упитник од стране министарства БиХ су разнолике и не пружају тачне податке о изменама и допунама прописа донесених у 2016. и 2017. години, односно не могу се сматрати релевантним одговорима на дато питање. Док је негде наведено да се измене и допуне постојећих прописа врше у складу са потребама,²³ у једном случају је наведено да није било измена и допуна.²⁴ С друге стране, у једном од одговора је наведено да су вршene измене и допуне два закона, али из одговора се не може закључити да ли је ријеч о законима који су усвојени у 2016. и 2017. години.²⁵ МФТ је навело да је у 2017. години био предложен Закон о изменама и допунама Закона о административним таксама, који је од усвојен 2002. године, што опет не представља релевантан одговор на постављено питање из Упитника. Слично је и са одговорима достављеним од стране МКТ и МЦП – исти се односе на измене и допуне прописа који су усвојени ранијих година (2006., 2008.)²⁶

С друге стране, из одговора МКТ уочава се да је у 2017. години дошло до измена подзаконског акта усвојеног у 2016. години.²⁷

Из свега наведеног, не може се извести закључак о евентуалним изменама и допунама прописа усвојених у 2016. и 2017. години.

²³ Тако ипр. МБ БиХ „Нема одређеног временског периода и све зависи од потреба које се укажу у пракси примјене законских и подзаконских аката, те се у складу с тим, приступа њиховим изменама и допунама, које нису тако честе“; МИП БиХ „Измене и допуне одређених подзаконских аката врше се у складу са потребама. Неки подзаконски акти се ажурирају сваке године (Одлука о визама, Одлука о висини базних основица запослених у ДКП БиХ и сл.)“

²⁴ МЉПИ БиХ.

²⁵ МСТЕО БиХ „У 2016. и 2017. години су извршene измене и допуне за два закона. Након изrade и усаглаšавања текст Закона упућен је на мишљење свим надлежним институцијама. Пошто нису прикупљена сва неопходна мишљења, приједлог Закона није било могуће упутити даље у процедуру разматрања и усвајања.“

²⁶ Тако МКТ наводи „Урађено шест измена и допуна Закона о основама безбедности саобраћаја на честима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“ број 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 8/17 и 89/17) Измене и допуне Закона о основама безбедности саобраћаја на честима у Босни и Херцеговини, у краћим временским интервалима проистекле су из потребе превазилажења уочених недостатака током примјене истог те потребе прецизнијег дефинисања поједињих одредби Закона.“ МЦП наводи да су у 2017. години извршene измене и допуне Одлуке о учењу Савјета министара БиХ у Европски регистар за обезбеђење квалитета високог образовања, која је усвојена у 2008. години („Службени гласник БиХ“ број 59/08) Наводе се и измене Одлуке о именовању чланова Државне комисије за сарадњу БиХ са УНЕСЦО-м и висини новчане накнаде, које се вршene у погледу измене чланова наведене комисије у 2016. и 2017. години

²⁷ Правилник о начину и поступку узимања узорака на анализу ради утврђивања концентрације алкохола или присуства опојних средстава у организму („Службени гласник БиХ“, бр. 77/16 и 15/17)

6. ПОСТУПАК ИЗРАДЕ ПРОПИСА

6.1 Начин успостављања и рада радних група за израду прописа

Иницијативу за доношење прописа углавном дају министарства и друге институције БиХ, уврштавањем прописа у свој програм рада, а касније и у програме рада Савјета министара БиХ и домаћа Парламентарне скупштине БиХ.

Увођењем, кроз измене и допуне Јединствених правила, Методологије пројене утицаја приликом израде прописа,²⁸ измене и начин успостављања и рада радних група за израду прописа. Према изменама и допунама Јединствених правила, поступак за израду преднацрта, нацрта и приједлога прописа покреће се у складу са чланом б. Анекса I, који подразумијева израду плана нормативно-правних активности институције БиХ, који се заснива на извршеној претходној пројене могућих ефеката. С тим у вези, за прописе за које се кроз спроведену претходну пројену ефеката утврди да није потребно спроводити свеобухватну пројену утицаја, руководилац институције БиХ која је носилац нормативног посла успоставља радну групу за израду прописа, коју чине државни службеници са специјалном надлежношћу за припрему и обраду нормативних аката, односно државни службеници специјалисти за „нормативне послове”, који су изричito надлежни за припрему нормативних аката, а по потреби и државни службеници који су координатори поступка пројене утицаја унутар институција, као и руководећи државни службеници, шефови унутрашњих организационих јединица и стручни савјетници у институцијама БиХ, одговорни за спровођење поступка пројене утицаја прописа.²⁹

С друге стране, када се приступа свеобухватној пројени утицаја и припреми прописа, успостављање радне групе подразумијева обавезно укључивање свих претходно наведених државних службеника у предметни процес.³⁰

Изменама и допунама Јединствених правила предвиђена је и могућност успостављања међуинституционалних или међувладиних радних група за израду прописа, коју чине државни службеници из институције носилаца нормативног посла, других институција БиХ или надлежних институција других нивоа власти у БиХ, те представници организација цивилног друштва и, по потреби, истакнути домаћи или страни стручњаци. Оваква могућност остављена је за случај када се стручност не може обезбиједити унутар институције БиХ која је носилац нормативног посла или када садржај прописа захтијева сарадњу са другим нивошчима власти у БиХ.³¹

У погледу стручног профиле чланова радних група за израду прописа, већина министарства навела је да су то најчешће дипломирани правници и дипломирани економисти, али и други експерти, зависно о области која се прописом намјерава уредити.³² У погледу ранга, обично је ријеч о шефовима одсјека и стручним савјетницима, иако у неким министарствима чланове радних група чине и виши стручни сарадници, те стручни сарадници.³³

28 Анекс I измена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, бг. 50/17)

29 члан 71. став (1) Јединствених правила.

30 члан 71. став (2) Јединствених правила.

31 члан 71. став (3) Јединствених правила.

32 као напр. у МКТ дипломирани инжењери саобраћаја, дипломирани инжењери електротехнике, у МБ дипломирани криминалисти, у МО официри ОС БиХ, у МЦП дипломирани геодези, грађевински инжењери, љекари, професори и др.

33 тако напр. у МСТЕО и МКТ.

6.2 Припреме теза

До ступања на снагу измјена и допуна Јединствених правила, чланом 72. као обавезујући елеменат у поступку припреме и израде прописа била је припрема теза које ојартавају основна опредјељења у вези с припремом нормативног акта. Тезе су могле бити представљене у облику ограничениог броја алтернативних опција за регулисање специфичне материје. Дотадашњом одредбом члана 73. Јединствених правила било је прописано да је тим за израду прописа обавезан тезе доставити руководиоцу институције ради њиховог одобрења. У случају да су постојале алтернативе у вези са специфичном материјом, руководилац институције у одобрењу требао је назначити која од опција ће се разматрати у даљем поступку. Према правилу, у складу с одобреним тезама, тим за израду прописа настављао би рад на изради акта те припремао његов преднајрт.

Како овај Извјештај обухвата прописе из 2016. и 2017. године, у Упитнику упућеном министарствима БиХ остављено је и питање које се односи на припрему теза приликом израде прописа, с тим што је назначено да се наведено питање односи на прописе припремљене до 19.7.2017. године, када су ступиле на снагу измјене и допуне Јединствених правила, којима су чланови 72. и 73., усљед увођења методологије за пројектну утицаја прописа, брисани.

Према информацијама добијеним из Упитника, пет министарства нису припремала тезе,³⁴ једно министарство је одговорило са „углавном да“³⁵ једно министарство је одговорило да су „ове активности завршене“ и да сходно томе, не располажу материјалима из којих би могли презентовати тражене тезе,³⁶ а два министарства нису уопште одговорила на ово питање.³⁷

Из наведеног се изводи закључак да већина министарстава није поштовала ову обавезу из Јединствених правила.

6.3 Претходна пројјена

Претходна пројјена заснива се на приједлогу плана нормативно-правних активности институција БиХ. Претходна пројјна спроводи се за све прописе који се најјеравају предложити планом нормативно-правних активности институција БиХ и Савјета министара. Такође претходна пројјена спроводи се и за прописе који се предлажу за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с Acquis-ем, те закључивање међународних споразума.³⁸

Приликом планирања нормативно-правних активности институција БиХ врши се претходна пројјена прописа, која се документује и подноси уз план нормативно-правних активности, а у фази разматрања и доношења прописа иста се прилаже уз преднајрт, најрт или приједлог прописа на Обрасцу број 1.³⁹ Приликом израде плана нормативно-правних активности институције БиХ спроводе поступак претходних консултација у складу са Правилником за консултације у изради правних прописа

³⁴ МСТЕО, МЦП, МЉПИ, МФТ, МП

³⁵ МКТ

³⁶ МБ БиХ

³⁷ МО БиХ, МИП БиХ,

³⁸ Члан 6. став (1 и 2) Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 50/17).

³⁹ Члан 6. став (3) Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ

Према одговорима добијеним из Упитника, само је МП БиХ спроводило претходну пројжену утицаја за све планиране прописе, док остала министарства нису спроводила претходну пројжену утицаја приликом израде приједлога плана нормативно-правних активности.

6.4 Свеобухватна пројјена

Свеобухватна пројјена утицаја спроводи се за прописе утврђене годишњим планом нормативно-правних активности институције БиХ и Савјета министара, за које је кроз претходну пројжену утицаја, на основу методологијом утврђених критерија, утврђено да могу имати значајне фискалне, економске, социјалне или околине утицаје.⁴⁰

Изузетно, у складу са закључком Савјета министара, Предсједништва Босне и Херцеговине или Парламентаре скупштине Босне и Херцеговине, институција БиХ проводи претходну, а по потреби и свеобухватну пројжену утицаја и за прописе који нису садржани у годишњем плану нормативно-правних активности институције БиХ и Савјета министара.⁴¹

⁴⁰ Образац I анекса I Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ.

⁴¹ Члан 7. став (2) Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ.

5.5 Образложење прописа

Чланом 58. Јединствених правила прописана је обавеза предлагача прописа да уз нацрт или приједлог прописа достави образложење притиком припреме нацрта или приједлога прописа.⁴² Као посебан документ, образложење се подноси уз нацрт или приједлог прописа. Саставни дијелови образложења прописани су чланом 60. Јединствених правила.⁴³

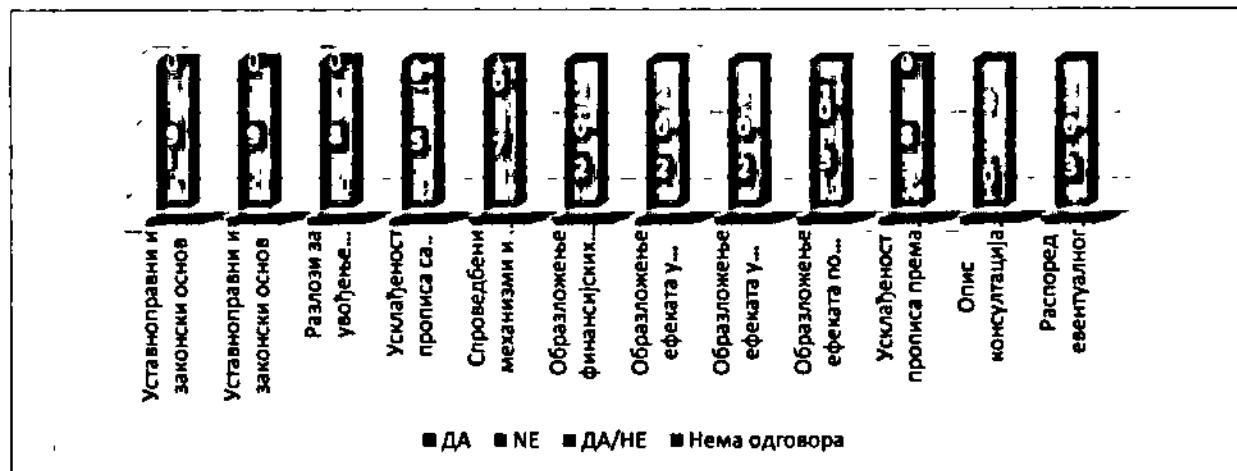
Елементи образложења прописа	МЦП	МФТ	МКТ	МЗПИ	МО	МН БиХ	МБ	МНП	МСТЕО
Установнopravni и законски основи	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Разлоги за увођење прописа и објашњење одобране политике	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Усклађеност прописа са европским законодавством	ДА	НЕ ⁴⁴	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Справедљиви механизми и начине на којима ће бити обезбеђено постизање циља прописа	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Образложење финансијских средstava за спровођење прописа и финансијске утицаје законе	ДА	ДА	ДА/НЕ	-	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Образложење утицаја у стручном посегу	НЕ	НЕ	НЕ	-	ДА	НЕ	НЕ	ДА	-
Образложење утицаја у социјалном посегу	НЕ	НЕ	НЕ	-	ДА	НЕ	НЕ	ДА	-
Образложење утицаја на околним	НЕ	НЕ	НЕ	-	ДА	НЕ	НЕ	ДА	-
Усклађеност прописа према обиму дужним првеним начелама и другим правилима (безбједности, разнородности, јединицама) пред законом (нпр. принципи родне реноваторијалности и сл.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Линс консултација вођена у процесу ураде прописа	ДА	ДА	ДА	ДА	-	ДА	ДА	ДА	ДА
Распоред економичног икономске и социјалне уреденог прописа	НЕ	НЕ	НЕ	-	-	ДА/НЕ	ДА	НЕ	-
Інформације (нпр. усклађеност са међународним нормативима)	ДА	НЕ	НЕ	-	-	ДА	ДА	ДА	-

Табела 6. Елементи образложења прописа

⁴² Изменама и допунама Јединствених правила у члану 58 уведен је нови став (3) који прописује да за нацрте или приједлоге прописа у институцијама БиХ, за које се спроводи свеобухватна пројекција утицаја у складу са Анексом I Јединствених правила, носилац нормативног посла уместо образложења подноси извјештај о спроведеној свеобухватној пројекцији утицаја прописа.

⁴³ Изменама и допунама Јединствених правила у члану 60 став (1) иза тачке б) дodata је нова тачка ц) која гласи: „ц) принципе на којима је заснован пропис“, као и нова тачка г) која гласи: „г) образложење могућих економских, социјалних и околишних утицаја прописа.“

⁴⁴ Уз образложење да ниједан од прописа које предлаже МФТ нема обавезу усклађивања са Acquis-ем, али се редовно прибављају мишљења ДЕИ БиХ.

Графикон број 5. Приказ поштовања обавеза у погледу елемената образложења прописа

Из датог приказа видљиво је да у већини случајева министарства БиХ, као предлагаоци прописа, поштују одредбе Јединствених правила у погледу образложења прописа.

Како у првобитним одредбама Јединствених правила нису постојале методолошке смјернице за спровођење пројене утицаја прописа у фискалном, економском, социјалном и околишном смислу, Министарство правде БиХ је, с циљем унапређења капацитета одлучивања и координације при изради и доношењу политика и прописа, додградило Јединствена правила у циљу обезбеђења заснованости израде прописа у БиХ на заједничким стандардима, његове усклађености с Acquis-ет, те праксом у државама чланицама ЕУ, те у циљу стварања услова за израду и доношење квалитетнијих прописа основаних на расположивим чињеницама и доказима, као и остварење наведених посебних циљева и начела пројене утицаја

С тим у вези, а ради лакшег спровођења свеобухватних пројена утицаја прописа, Методологију за пројену утицаја прописа прате и одговарајући обрасци и упутства за попуњавање истих.

Обзиром да су измене и допуне Јединствених правила ступиле на снагу 19.7.2017. године, мала је вјероватноћа да су министарства БиХ заиста спроводила пројену економских, социјалних и околишних утицаја прописа израђених у извјештајном периоду. Другим ријечима, индикативно је да су министарства „по аутоматизму“ попуњавала одговоре на предметно питање у сегменту који се односи на образложение утицаја у економском, социјалном и околишном погледу.

7. КАПАЦИТЕТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОПИСА

7.1 Институционални капацитети за израду прописа

За израду квалитетних прописа, потребно је да све институције обезбиједе одговарајуће стручне капаците за израду прописа. У већини министарстава БиХ и даље није систематизована посебна специјализована организациона јединица, већ ове послове обављају одсјеци или сектори у складу са својим надлежностима,⁴⁵ а радна мјеста из ове области попуњена су, према наводима из Упитника, стручним кадром. Поред стручњака запослених у државној служби, министарства се ријетко одлучују за ангажовање иностраних стручњака,⁴⁶ а најчешће кроз пројекте или путем међународне сарадње.⁴⁷

Организациона јединица за европске интеграције је формирана при једној трећини министарстава, док остала министарства исту немају или имају систематизовано радно мјесто - стручни савјетник за европске интеграције.

МСТЕО, МБ и МП БиХ има успостављену организациону јединицу за европске интеграције, док МЦП и МИП немају успостављену ову организациону јединицу у складу са Одлуком СМ БиХ, али имају унутар сектора Одсјек за европске интеграције. МЈПИ и МКТ имају радно мјесто стручни сарадник и стручни савјетник за европске интеграције. Из достављених одговора стиче се утисак да два министарства, МО и МФТ, немају успостављену јединицу, као ни особу која би обављала послове европских интеграција у тим институцијама.⁴⁸

У погледу провјере језичке идентичности прописа, већина министарстава у процесу разматрања и одлучивања обезбиједује ангажовање професионалних лектора, који врше спровођење прописа на три језика у службеној употреби у БиХ и одговорни су за провјеру идентичности текста.⁴⁹

7.2 Стручно усавришавање особља за израду прописа

До ступања на снагу измјена и допуна Јединствених правила, чланом 69. став 2. било је регулисано да јединице или специјализовано особље за припрему нормативних аката, с циљем развоја и усавришавања њихове стручности, имају право на повремену стручну обуку коју заједнички организирају и надгледају шеф јединице и надгледни руководећи службеници у институцијама.

У већем броју министарстава не планирају се потребна средства за запошљавање особља (стручњака) и не планира се спровођење обука за особље из области израде прописа. Изузетак су МСТЕО које планира финансијска средства у складу са расположивим капацитетима и МП БиХ, које обезбиједује средства у буџету и за

⁴⁵Појединачни министарства само наводе постојање Одсјека за правне послове, односно Одсјека за правне, кадровске и опште послове у оквиру Сектора за правне, кадровске и опште послове, који, између остalog, обављају нормативно-правне послове (МБ БиХ, МЦП БиХ).

⁴⁶Тако се у одговорима МБ БиХ наводи да се „повремено ангажују инострани стручњаци за помоћ у изради појединачних подзаконских аката, у складу са закључком и Одлуком Савјета министара БиХ у којој су прецизованы начини и услови њиховог ангажмана.“

⁴⁷МФТ наводи са се услуге вањских стручњака користе само у случају рада на пројектима који се не финансирају из Буџета, те да сходно томе и критерије за избор консултаната проводе институције које финансирају пројекте

⁴⁸Одговор ова два министарства дат је у Упитнику на питање број 16 гласи „НЕ“.

⁴⁹МЈПИ и МСТЕО ангажују спољне сараднике-лекторе за БХС, с обзиром да према систематизацији немају радно мјесто лектора. У МФТ, МКТ, МЦП, МБ, МО и МП БиХ лекторисање врше лектори - државни службеници, стручни савјетници, виши стручни сарадници, по потреби. У МВП није предвиђено радно мјесто лектора, те се лекторисање врши у оквиру израде нормативног акта

ангажовање иностраних стручњака, али планирана средства по неколико година не буду искоришћена.

Измјенама и допунама Јединствених правила члан 69. у цијелosti је измијењен и истим су сада регулисани координатори поступка пројектне утицаја и одговорни државни службеници. Одредбе о стручном оспособљавању и усавршавању особља за израду прописа садржане су Дијелу Петом Анекса I Јединствених правила – Методологије за пројектну утицаја прописа – члан 34. Наведеним чланом прописано је да одговорни државни службеници у институцијама БиХ, задужени за израду и пројектну утицаја прописа, имају право и обавезу стручног оспособљавања и усавршавања из области пројектне утицаја и изrade прописа. Обуке из наведених области спроводе се у складу са планом и програмом обуке који доноси Агенција за државну службу БиХ. Агенција уједно, уз консултације са централним координирајућим и контролним органима за пројектну утицаја и координаторима за пројектну утицаја прописа у институцијама БиХ, врши и анализу успјешности спроведених обука и утврђује даље потребе за обуком, уз дефинисање одговарајућих програма обуке.

На питање да ли су службеници одговорни за израду прописа у извештајном периоду имали специјализоване обуке, одговорено је како слиједи у табеларном приказу:

Област	МЦП	МФТ	МКТ	МВП II	МО	МШ БиХ	МБ	МИП	МСТЕ О
Израда тезе	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ
Нормотехничка правила за израду прописа	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	-	НЕ	НЕ
Израда обраћања прописа	ДА	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ
Преучавање јавног закона и креирање јавне информације о ефекату прописа	НЕ	-	-	НЕ	-	ДА	ДА	НЕ	НЕ
Консултације	ДА	НЕ	-	ДА	НЕ	ДА	-	НЕ	ДА
Усклађеност прописа са европским законодавством	ДА	ДА	-	ДА	ДА	ДА/НЕ	ДА	НЕ	ДА
Сагледавање ефеката у погледу превенције корупције	НЕ	ДА	-	НЕ	ДА	ДА/НЕ	-	НЕ	ДА
Интегрирање принципа родне равноправности	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ
Праћење и извештавање о употреби примјени прописа	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ	НЕ
Реализација ефеката прописа	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	НЕ

Табела 7. Похађање обука из области изrade прописа и пројектне утицаја прописа у 2016. години⁶⁰

⁶⁰ Сектори МП БиХ на нека од питања у табели 7. Похађање обука из области изrade прописа и пројектне утицаја прописа у 2016 године доставили су одговоре са ДА/НЕ.

Област	МЦП	МФТ	МКТ	МЗП И	МО	МИ БиХ	МБ	МИП	МСТЕ О
Израда тезе	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	НЕ
Номотехничка правила за израду прописа	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ
Израда образложења прописа	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	НЕ
Пројекти фискалних, економских, социјалних и околинских утицаја прописа	ДА	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ
Консултације	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА
Усклађеност прописа са европским законодавством	ДА	ДА	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	НЕ
Сагледавање утицаја у погледу превенције корупције	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	ДА
Интегрирање принципа родне равноправности	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ
Прићење и изједаштављање о примјени прописа	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ
Ревизија утицаја прописа	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ

Табела 8. Похађање обука из области израде прописа и пројектне утицаја прописа у 2017. години

Обуке из области пројене утицаја прописа су организоване путем Агенције за државну службу БиХ, у сарадњи са УСАИД СГИП Пројектом, ПАРЦО пројектом „Боља регулатива”, те Министарством правде БиХ и Министарством финансија и трезора БиХ, чији државни службеници су били и предавачи на предметним обукама.⁵¹ Обуке из области усклађености прописа са законодавством ЕУ су организоване од стране Дирекције за европске интеграције БиХ.

Обука	Датум	Полазници
Обука о пројени утицаја прописа на корупцију	04.09.2017.	26
Обука о пројени утицаја прописа на корупцију	05.09.2017.	28
Обука о пројени утицаја прописа на корупцију	26.09.2017.	30
Обука о пројени утицаја прописа на корупцију	27.09.2017.	29
Обука из области фискалне пројене утицаја прописа	11.10.2017.	28
Обука из области фискалне пројене утицаја прописа	18.10.2017.	27
Обука из области фискалне пројене утицаја прописа	25.10.2017.	29
Пројена утицаја (пропис) и редукција административних препрека	30.11.2017.	27
Пројена утицаја (пропис) и редукција административних препрека	11.12.2017.	33
Пројена утицаја (пропис) и редукција административних препрека	14.12.2017.	40
Укупно полазника		297

Табела 9. Преглед организованих обука из области изrade прописа и пројене утицаја прописа у 2017. години – подаци АДС БиХ

Из табеларних приказа за 2017. годину видљиво је да су службеници већине министарства БиХ (али и других институција БиХ) похађали обуке из области пројене утицаја прописа, што је врло позитиван резултат и указује на спремност државних службеника за оснособљавање за обављање послова пројене утицаја прописа, имајући у виду чињеницу да су измене и допуне Јединствених правила ступиле на снагу у јулу 2017. године.

⁵¹Маг. Нико Грубешић, помоћник министра правде БиХ; Др с.ц.иур. Селма Џихановић-Гратц, шефница Одејека за европске интеграције у Министарству правде БиХ; представници Министарства финансија и трезора БиХ.

8. ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ПРОПИСА

8.1 Оквир и инструменти за праћење примјене прописа

До измјена и допуна, Јединствена правила нису садржавала одредбе о оквиру и инструментима за праћење примјене прописа. Увођењем методологије пројектне утицаја приликом изrade прописа у институцијама БиХ, као један од корака пројектне утицаја уведена је и обавеза утврђивања оквира за праћење, извјештавање и оцјену прописа. Чланом 23. Методологије прописани су елементи који чине оквир за праћење, извјештавање и евалуацију прописа: а) институционални оквир за праћење спровођења и извјештавање, б) показатељи извршења и успјешности спровођења који укључују положне и циљане вриједности, ц) извори и методи верификације података, д) методи прикупљања података, е) обрасци за праћење и изјављивање, ф) институције којима се подноси извјештај о праћењу спровођење прописа, г) рокови за подношење извјештаја, х) у случају потребе, финансијска средства за потребе праћења спровођење прописа, и) врста евалуације, ј) евалуациски критеријуми и питања, к) актери евалуациског поступка, л) рок за спровођење евалуације, м) институције којима се подноси евалуациски извјештај, те н) у случају потребе, финансијска средства за спровођење евалуације. Чланом 26. прописано је да носилац нормативног послана, у сарадњи са другим носиоцима спровођења прописа врши а) редовно праћење спровођења прописа и у том смислу прикупљање неопходних података према унапријед утврђеним временским интервалима, б) пројектне настави дефинисаних показатеља успјешности спровођења прописа, ц) надгледање промјена и поређење с положним стањем, д) идентификовање ризика уз давање приједлога одговарајућих мјера и активности за њихово превазилажење, те е) предлагање измјена и допуна прописа уколико се утврђени циљеви прописа не остварују. Обавеза је институција БиХ да најмање једном годишње Савјету министара БиХ и Парламентарној скупштини БиХ подносе на разматрање и одлучивање извјештаје о праћењу спровођења прописа из њихове надлежности. На крају, за прописе за које је спроведена свеобухватна пројектна утицаја, чланом 27. прописана је обавеза спровођења ex post евалуације прописа и то најмање након четири до шест година од ступања на снагу прописа. У случају спровођења сложених прописа, поред ex post евалуације прописана је могућност спровођења и средњорочне евалуације прописа – након три до четири године примјене прописа, путем које се, између остalog, разматрају: релевантност циљева и логике интервенције у односу на циљеве, ефективност, односно ниво остварености циљева кроз анализу исхода или утицаја, те ефикасност, односно однос између утрошених ресурса и остварених резултата. Овакав вид евалуације, односно оцјене спровођења прописа има за циљ нарочито указати на евентуална одступања од циљева прописа у току његовог спровођења, уз давање препорука за унапређење прописа.

Ипак, из одговора министарства БиХ на Упитник, произилази да иста немају успостављен оквир и инструменте за праћење примјене прописа. Већина министарства нема успостављено посебни орган у ову сврху, нити постоје посебни обрасци за праћење примјене прописа на нивоу институције. Послови праћења примјене прописа обављају се у оквирима сектора надлежних за поједине прописе.⁵²

⁵²МЦП и МИП БиХ одговорили са „Да“. У МИП БиХ послове праћења примјене прописа врши координатор и замјеник координатора за консултације у изради правних прописа на нивоу МИП БиХ.

8.2 Праћење и извјештавање о спровођењу прописа, евалуација утицаја прописа

Чланом 64. Јединствених правила прописано је да се спроведбени механизми и начин обезбеђења поштовања прописа тичу метода спровођења закона и других прописа или аката, односно механизама који се користе како би особе на које се прописи односе испоштовале његове одредбе, те да те методе и стратегије омогућавају да се утврде мјере и акције за поштовање прописа, органи који су надлежни за спровођење и рокови које исти требају поштитивати, те активности помоћу којих се треба избегаји могуће скобљавање и неспоразуми са особама на које се пропис односи.

У складу са чланом 67. Јединствених правила, у образложењу, уз најпрво или приједлог прописа, обрађивац је дужан навести временски распоред ревизије донесеног прописа, како би се превентивне ситуације у којима прописи постају застарјели, недосљедни или лоше израђени. С тим у вези, за институције БиХ прописана је обавеза успостављања системске и периодичне ревизије постојећих прописа, као и обавеза извјештавања и одговорности Уједно је предлагачу остављена могућност поновног преиспитивања потребе за увођењем прописа и прије временског распореда, уколико настане промјена услова након доношења прописа. У том случају, предузимају се све потребне мјере за ревидирањем или укидањем постојећих прописа.

Из информација достављених кроз Упутник изводи се закључак да министарства у оквиру прописа или у образложењу прописа не дефинишу обавезан начин извјештавања о примјени и учинцима прописа по његовом и доношењу.⁵³ Поред тога, не утврђују се ни показатељи спровођења ефикасности прописа.

За потребе праћења примјене прописа министарства нису успоставила органе за праћење примјене прописа, али се у пракси често дешава да се све пристигле информације у вези примјене одређеног прописа, те захтјеви за давање мишљења у вези појединачних одредаба прописа групашу у јединици надлежној за израду прописа, с циљем утврђивања оправданости за покретање поступка измене прописа који су на снази.

Ако и постоје, унутар министарства, извјештаје о праћењу спровођења прописа и евалуацији његових утицаја израђују одсјеци или сектори који су надлежни за израду прописа и исти се, на захтјев Савјета министара БиХ или Парламентарне скупштине БиХ достављају на разматрање и усвајање.

Поједина министарства не израђују извјештаје о спровођењу закона и подзаконских аката, већ у случајевима када појединачни или институције скрену пажњу на проблеме у примјени неког прописа, покрећу процедуру за његову измену уколико се то оцјени оправданим. Није карактеристично за министарства да формирају посебни органи за

⁵³ МЦП БиХ у склопу Платформе за развој предшколског одвоја и образовања у БиХ за период 2017-2022 у поглављу 9. Мониторинг- наведено је следеће: Надгледање спровођења властитих стратешких планова и програма јачања предшколског одвоја и образовања, базираних на принципима и циљевима ове платформе, врше надлежне образовне власти и једном годишње своје извјештаје достављају Министарству цивилних послова БиХ који прави збирну информацију за СМ БиХ. Одлука о формирању мултисекторске радне групе за праћење имплементације Конвенције Савјета Европе о кривотворењу медицинских производа и сличним кривичним дјелима која представљају пријетњу јавном здравству У оквиру одлука о годишњим квотама радних дозвола дефинисана је обавеза извјештавања о њиховој примјени. Извјештај о спровођењу одлука сачињава Агенција за рад и запошљавање БиХ у сарадњи са заводима за запошљавање ентитета и БД БиХ на кварталној основи. Ови извјештаји се достављају овом министарству на разматрање. Од 2017. године министарство доставља годишњи извјештај о реализацији одлука СМ БиХ.

праћење спровођења закона и подзаконских аката. МП БиХ имало је формиран Тим за праћење кривичног законодавства, који се периодично састајао и израђивао своје извјештаје, али овај орган је престао постојати.

8.3 Хоризонталне и вертикалне консултације у поступку израде плана нормативних активности

Чланом 8. Одлуке о годишњем планирању рада и начину праћења и извјештавања о раду у институцијама БиХ⁵⁴ прописана је обавеза институције БиХ да преднацрт годишњег програма рада постави на интернет страницу у трајању од најмање 14 дана, с циљем обављања консултација.

Измјенама и допунама Јединствених правила изчињењен је члан 75. којим је регулисан процес консултација приликом израде прописа, на начин да се процес консултација у поступку пројене утицаја и израде прописа спроводи у складу са Анексом I. – Методологијам за пројену утицаја, те у складу са Правилима за консултације у изради правних прописа. Чланом б. став (4) Методологије прописано је да институција БиХ приликом израде плана нормативно-правних активности спроводи поступак претходних консултација у складу са Правилима за консултације, што практички значи да је свака институција приликом израде годишњег програма рада обавезна на web платформу еКонсултације објавити нацрт програма рада, чији саставни дио чини и план нормативно-правних активности. Надаље, обавеза спровођења консултација постоји и у току пројене утицаја и израде прописа. Чланом 20. Методологије прописано је да носилац нормативног посла, за потребе свеобухватнијег и објективнијег сагледавања проблема, утврђивања циљева, пројене утицаја могућих рјешења која се разматрају, те изнажажења најповољнијих рјешења, примјењује одговарајући метод активних консултација са институцијама БиХ, организацијама цивилног друштва и неовисним стручњацима, али исто тако и са надлежним институцијама ентитета, кантона и Брчко дистрикта БиХ – када је то потребно. При томе, активни метод консултација подразумијева спровођење индивидуалних и групних консултативних састанака, анкетирање, интервјуе, округле столове, фокус групе, јавне и стручне расправе путем радија, телевизије и друштвених мрежа, јавне трибине и слично. Ови методи примјењују се у једној или у више фаза пројене утицаја, а обавезно се имају примјенити у фази пројене утицаја могућих рјешења која су разматрана.

⁵⁴ „Службени гласник БиХ”, број 94/14

Министарства	Хоризонталне консултације		Вертикалне консултације	
	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МЦП	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МФТ	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МКТ	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МВИИ	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МО ³³	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МП БиХ	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МБ	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МПР	ДА	НЕ	ДА	НЕ
МСТЕО	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ

Табела бр. 10. Провођење хоризонталних и вертикалних консултација

Спровођење консултација доприноси свеобухватнијој анализи у поступку израде плана нормативних активности, те у поступку израде прописа. Међутим, сам процес спровођења консултација се спроводи дјелимично. Према информацијама из Упитника, изводи се закључак да се МБ, МЦП и МП БиХ истичу као водећа министарства која врше оба вида консултација, те своје прописе у процесу израде објављују на својим интернет страницама, чиме и јавност укључују у процесе доношења прописа. Поједина министарства наводе да се при изради годишњег програма рада не спроводе хоризонталне и вертикалне консултације са другим министарствима и надлежним институцијама.

8.4 Електронска база прописа

Према наводима из Упитника, скоро сва министарства посједују електронску базу прописа, иста се објављује на интернет страници сваког појединачног министарства, на који начин је грађанима омогућен приступ прописима релевантног министарства. Изузетак је МКТ које је навело да не посједује израђену електронску базу података свих законских и подзаконских аката из надлежности министарства.

³³Надлежно министарство није доставило одговор на ово питање у Упитнику

Табела бр. 7. Електронска база прописа

Министарство	Електронска база података	Електронска база података са поглављима правне тековине ЕУ
МЦИ	ДА	НЕ
МФТ	ДА	НЕ
МКТ	НЕ	НЕ
МВПИ	ДА	НЕ
МО	ДА	НЕ
МП БиХ	ДА	НЕ
МБ	ДА	НЕ
МНП	ДА	НЕ
МСТЕО	ДА	НЕ

С друге стране, у погледу прописа које је потребно ускладити са правном тековином ЕУ, већина министарстава навела је да нема такву врсту базе података.

Обзиром да је БиХ интензивирана активности везано за приступање ЕУ, што измену осталог подразумијева и усклађивање домаћег законодавства са правном тековином ЕУ, нужно је да све институције БиХ успоставе базу података са прописима које је потребно ускладити са правном стечевином ЕУ.

9. ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА ЗА ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ ПРОБЛЕМА

За превазилажење наведених проблема у спровођењу Јединствених правила, Савјет министара БиХ, на одржаној сједници, усвојило је слиједеће:

ЗАКЉУЧКЕ

- 1) Савјет министара БиХ је размотрио Извјештај о примјени Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама БиХ, те задужује Министарство правде БиХ да Извјештај достави Парламентарној скупштини БиХ на усвајање.*
- 2) Задужују се министарства и друге институције БиХ да приступе успостављању специјализованих јединица за нормативно-правне послове у министарствима са већим обимом ових послова, док би остала министарства и друге институције БиХ имале специјализовано особље, које би прошло потребну обуку.*
- 3) Задужују се министарства и друге институције БиХ да обавезно усклађују, садржајно и временски, израду нормативних активности и планирање средстава за њихову реализацију, као и да уведу обавезни поступак извјештавања о реализацији истих.*
- 4) Задужују се министарства и друге институције БиХ да у цијелости поштују и примјењују одредбе Анекса I измјена и допуна Јединствених правила - Методологије за пројектну утицаја приликом израде прописа.*
- 5) Задужују се министарства и друге институције БиХ да одговоре на Упитник достављају у складу са постављеним роковима, те да приликом достављања информација одговоре на сва постављена питања из Упитника, уз напомену да је потребно обратити пажњу и на квалитет информација које се достављају.*

